

SPOROČILO ZA MEDIJE

20.–26. JANUAR 2020

EVROPSKI TEDEN PREPREČEVANJA RAKA MATERNIČNEGA VRATU

Slovenija na poti k eliminaciji raka materničnega vratu – program ZORA še naprej zmanjšuje incidenco tega raka, v preteklem letu pa se je pomembno povečala tudi precepljenost deklic proti HPV

Ljubljana, 17. januar 2020

Rak materničnega vratu (RMV) je med raki izjema, saj o njem vemo dovolj, da lahko preprečimo skoraj vsak nov primer tega raka. Zato je **Svetovna zdravstvena organizacija maja 2018 pozvala k boju za eliminacijo RMV** kot javnozdravstvenega problema. Ženske, ki redno hodijo na presejalne preglede, imajo kar 70–90 % manjšo verjetnost, da bodo kadarkoli zbolele za tem rakom. Enako velja za ženske, ki so bile cepljene proti HPV (človeškim papilomavirusom) še pred prvo okužbo. **Če je ženska cepljena proti HPV in se redno udeležuje presejalnih pregledov, je verjetnost, da bo zbolela za RMV, izjemno majhna.**

Trend zmanjševanja incidence RMV, visoka udeležba v programu ZORA in povečevanje precepljenosti proti HPV v zadnjih letih nedvomno kažejo, da je Slovenija, podobno kot nekatere druge države z dobro organiziranim presejalnim in cepilnim programom, na poti, ki jo je spomladi leta 2018 začrtala Svetovna zdravstvena organizacija – na poti k eliminaciji raka materničnega vratu. Možno je, da bo Slovenija med prvimi v Evropi, ki bo uspela ta cilj doseči.

Za eliminacijo RMV je v Sloveniji nujno ohranjati vsaj 70-odstotno pregledanost žensk v programu ZORA, 90-odstotno zdravljenje odkritih predrakavih sprememb materničnega vratu in doseči 90-odstotno precepljenost deklet proti HPV.

Slovenski strokovnjaki v upanju in želji po eliminaciji raka materničnega vratu v Sloveniji pozivamo:

- **ženske med 20. in 64. letom, da se redno udeležujejo presejalnih pregledov ZORA pri osebnem ginekologu vsake tri leta in**
- **k odločitvi za cepljenje proti HPV.**

Precepljenost proti okužbam s HPV v zadnjih treh letih v Sloveniji narašča. **Nadja Šinkovec Zorko, dr. med. z NIJZ je povedala:** » V zadnjem letu se je precepljenost z drugim odmerkom cepiva proti okužbam s HPV pri deklicah v 6. razredu osnovne šole povečala za kar 10 % (iz 49,5 % v letu 2017/18 na 59,3 % v letu 2018/19). Precepljenost deklic proti HPV je bila v letu 2018/19 najvišja v koroški regiji in je znašala kar 86,9 %, najnižja pa v ljubljanski regiji, kjer je znašala 48,5 %.« Šinkovčeva je še dodala: »Okužbe s HPV so najpogostejše spolno prenosljive okužbe v svetu in tudi v Sloveniji. Vsaj polovica ljudi, ki so spolno aktivni, se v življenju okuži s HPV. Več kot 99% raka materničnega vratu nastane prav kot posledica okužbe s HPV, humani papilomavirusi pa lahko povzročajo tudi nekatere druge rake spolovil, zadnjika in ustnega dela žrela ter genitalne bradavice. Najboljša zaščita pred okužbami s HPV je cepljenje. Cepiva proti HPV so varna in učinkovita. Neželene učinki, ki se lahko pojavijo po cepljenju proti HPV, so največkrat blagi in prehodni. Cepljenje proti HPV je najbolj učinkovito pred morebitno izpostavljenostjo okužbi s HPV, torej pred prvimi spolnimi stiki. Zaščita po cepljenju proti okužbi s HPV traja vsaj deset let, pričakuje pa se, da bo zaščita dolgotrajna.«

Breme raka materničnega vratu v Sloveniji se še naprej zmanjšuje. **Dr. Urška Ivanuš, dr. med., vodja Državnega programa ZORA z Onkološkega inštituta Ljubljana je povedala:** »V Sloveniji imamo organizirani državni presejalni program za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu (DP ZORA) že od leta 2003. Slovenske ženske so program ZORA dobro sprejele in več kot 70 % se jih redno udeležuje presejalnih pregledov. Programa ZORA se še vedno premalo udeležujejo ženske med 50. in 64. letom starosti in ženske v regijah Murska Sobota in Koper. Zaskrbljujoče je tudi zmanjševanje pregledanosti v regiji Kranj. Organizirano presejanje v Sloveniji že kaže učinke na populacijski ravni, saj se je po uvedbi DP ZORA incidenca RMV prepolovila.« Dr. Ivanuševa je dodala: »V zadnjih letih v Sloveniji z rakom materničnega vratu letno zboli okoli 120 žensk in umre okoli 40–50 žensk. S starostno standardizirano incidenčno stopnjo (svetovni standard) okoli 7/100.000 žensk in umrljivostjo stopnjo okoli 2/100.000 žensk se Slovenija že uvršča med evropske države z najmanjšim bremenom tega raka. To je izjemen uspeh, saj je bila incidenca raka materničnega vratu v Sloveniji v preteklosti med največjimi v Evropi. V letu 2018 smo v Sloveniji zabeležili drugo najmanjše število novih primerov RMV, in sicer 106. Rekordno malo RMV smo zabeležili eno leto prej, v letu 2017, ko je Register raka RS zabeležil 85 novih primerov. To je zagotovo razveseljivo, moramo pa biti zaradi majhnega števila novih bolnic pri interpretaciji zadržani in počakati še kako leto ali dve.«

Mojca Gobec, dr. med., direktorica Direktorata za javno zdravje na Ministrstvu za zdravje je povedala: »Zelo nas veseli, da se je v lanskem šolskem letu precepljenost deklic znatno zvišala in približala 60 %. To kaže na uspešno, učinkovito in požrtvovalno delo vseh deležnikov v sistemu cepljenja. Da bi v Sloveniji dosegli cilj Svetovne zdravstvene organizacije za eliminacijo raka na materničnem vratu, imamo v Sloveniji vse pogoje, nujno pa je, da med seboj dobro in kontinuirano sodelujemo. Pridružujemo se pozivu programa ZORA, da se

ženske med 20. in 64. letom vsake tri leta redno udeležujejo presejalnih pregledov, predvsem pa vabimo starše deklic, da izkoristijo možnost brezplačnega cepljenja proti okužbam s HPV. Cepivo je varno in učinkovito preprečuje predrakave spremembe in raka na materničnega vratu. V boju proti raku na materničnem vratu imamo torej dva učinkovita ukrepa, zato ju izkoristimo! Naš skupni cilj je povečati precepljenost proti okužbam s HPV in narediti vse, da bi prav Slovenija postala dežela, ki ji je med prvimi uspelo eliminirati raka na materničnem vratu. Na ministrstvu bomo zato še naprej podpirali vse aktivnosti za povečanje deleža cepljenih in boljšo osveščenost javnosti ter v skladu s pristojnostmi pomagali institucijam, ki delujejo na tem področju."

Priloge k izjavi:

- Dodatne informacije in pojasnila – cepljenje proti okužbam s HPV
- Dodatne informacije in pojasnila – Državni program ZORA
- Državni program ZORA in breme raka materničnega vratu v slikah in številkah

Dodatne informacije:

Cepljenje proti HPV

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Služba za komuniciranje

Trubarjeva 2, SI-1000 Ljubljana

Telefon: 01 2441 494, 01 2441 479

pr@nijz.si

www.nijz.si

[Podatkovni portal NIJZ](http://Podatkovni.portal.NIJZ)

Državni program ZORA in breme raka

Onkološki inštitut Ljubljana

Služba za odnose z javnostmi

Zaloška 2, SI-1000 Ljubljana

T: 051 649 332, 01 5879 043

E: eradelj@onko-i.si

www.onko-i.si

<https://zora.onko-i.si/>